

Sygn. akt VIII Gz 169/20

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Elżbieta Kala

sędzia Wojciech Wołoszyk

sędzia Artur Fornal

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2020 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) w G.

przeciwko (...) w L. (W. B.)

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 24 maja 2020 r., sygn. akt VIII GC 1035/20 upr

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone postanowienie i umorzyć postępowanie w sprawie.

Elżbieta Kala Wojciech Wołoszyk Artur Fornal

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 maja 2020 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, sygn. akt VIII GC 1035/20 upr odrzucił pozew na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. i zwrócił powodowi ze Skarbi Państwa – Sądu Rejonowego w Bydgoszczy 70 zł opłaty od pozwu, pomniejszonej o opłatę minimalną.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, iż powód – (...) z siedzibą w G., wniósł pozew przeciwko (...) z siedzibą w W. B. Pozew został wniesiony w dniu 12 lipca 2019 roku. Z treści informacji zawartych w Rejestrze spółek, w którym zarejestrowano pozwaną spółkę wynika, iż została ona wykreślona, a zatem utraciła zdolność sądową. Informacja o obowiązkowym skreśleniu pozwanej spółki została wpisana do rejestru już 14 maja 2019 roku, a zatem jeszcze przed wniesieniem pozwu. Jej ostateczne wykreślenie z w/w rejestru nastąpiło natomiast już 8 dni po wniesieniu pozwu.

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z treścią art. 199 § 1 pkt 3) w zw. z art. 13 § 2 kodeksu postępowania cywilnego, sąd odrzuci wniosek, jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie. Wobec utraty zdolności sądowej przez pozwaną spółkę, przed wniesieniem pozwu pozew podlegał odrzuceniu. Niezależnie od powyższego, w sprawie zachodzi również, wbrew przeciwnym twierdzeniom strony powodowej – brak jurysdykcji krajowej, skutkujący również odrzuceniem pozwu. W tym zakresie Sąd I instancji podtrzymał swoje stanowisko, wyrażone w postanowieniu z dnia 3 września 2019 roku. W przedmiotowej sprawie, powód wywodzi swoje roszczenia z umowy, zawartej na podstawie Zlecenia transportowego nr (...) z dnia 15 października 2018 roku, podpisanego przez pozwaną spółkę, w którego treści, w punkcie 24, wyraźnie

postanowiono, że „Sprawy sporne będą rozpatrywane przez Sąd rzeczowo właściwy dla siedziby zleceniodawcy.” (k. 18-19 akt). Sąd Rejonowy zaznaczył, iż z uwagi na ustanie bytu prawnego pozwanej spółki, doręczenie jej pozwu nie jest możliwe, a więc nie może ziszczyć się warunek uzyskania jurysdykcji przez Sąd polski, tj. wdanie się w spór.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy wniósł powód, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania:

1. art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c w zw. z art. 182 § 1 pkt 3 k.p.c i w zw. z art. 199 § 3 k.p.c poprzez niezasadne uznanie, że pozwana spółka utraciła zdolność sądową przed wniesieniem pozwu, co w konsekwencji skutkowało odrzuceniem pozwu, podczas gdy w dniu wniesienia pozwu pozwana spółka posiadała status spółki aktywnej wpisanej do rejestru spółek, nadto zasadnym było podjęcie czynności celem uzupełnienia braku zdolności sądowej strony pozwanej;
2. art. 25 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/ 2012 z dnia 12 grudnia 2012r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych – przez niezasadne ustalenie, że zlecenie transportowe nr 27/09/2018r. z dnia 15 października 2018r. podpisane wyłącznie przez stronę pozwaną stanowi dowód, że między stronami doszło do zawarcia umowy dotyczącej jurysdykcji sądu według siedziby pozwanego, podczas gdy umowa jurysdykcyjna (prorogacyjna) nie została zawarta pomiędzy stronami, ponieważ powód nie wyraził w żadnej formie oświadczenia woli o poddaniu sprawy jurysdykcji sądowi siedziby pozwanego, a zgodnie z treścią przepisów umowy jurysdykcyjnej nie można domniemywać;
3. art. 31 ust. 1 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) i protokołu podpisania sporządzone w Genewie z dnia 19 maja 1956 r. w zw. z art. 71 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych poprzez niewłaściwe uznanie, że niniejsza sprawa należy do wyłącznej jurysdykcji sądu siedziby pozwanego, podczas gdy zachodzi właściwość przemienna sądu polskiego, sądu brytyjskiego i sądu francuskiego;
4. art. 1099 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1104 § 2 k.p.c. w zw. z art. 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215.2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych poprzez odrzucenie pozwu przed wdaniem się w spór przez strony, podczas gdy w niniejszej sprawie odrzucenie pozwu z uwagi na brak jurysdykcji krajowej na podstawie umowy prorogacyjnej może nastąpić jedynie na skuteczny zarzut strony pozwanej.

W związku z powyższym powód wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesione przez powoda zażalenie odniosło jedynie ten skutek, że zaskarżone postanowienie należało uchylić ale jednocześnie sprawę należało umorzyć.

Na wstępie Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż Sąd I instancji prawidłowo wskazał, że informacja o obowiązkowym skreśleniu pozwanej spółki została wpisana do brytyjskiego rejestru już 14 maja 2019 roku, a zatem jeszcze przed wniesieniem pozwu. Jednak jej ostateczne wykreślenie z w/w rejestru nastąpiło już po wniesieniu pozwu, tj. 30 lipca 2019 r, na co już zwrócił uwagę Sąd Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 lutego 2020 r. (k-63).

Za podstawę rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy przyjął art. 199 §1 pkt 3 k.p.c. Stosownie do jego treści Sąd odrzucił pozew jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie. Należy podkreślić, iż jest to jedna z przyczyn pierwotnych odrzucenia pozwu, tj. istniejąca już w chwili wniesienia pozwu.

Bez wątplenia w chwili wniesienia pozwu, tj. 12 lipca 2019 roku pozwana spółka nie była jeszcze wykreślona z rejestru. Co prawda, sama notyfikacja o obowiązkowym skreśleniu pozwanej spółki została wpisana do brytyjskiego rejestru

już 14 maja 2019 roku, a zatem jeszcze przed wniesieniem pozwu, jednak miała ona charakter jedynie informacyjny. Ostateczne wykreślenie pozwanej spółki z rejestru nastąpiło 30 lipca 2020 roku jak wynika z przedłożonego do akt odpisu z rejestru spółek (k. 58 akt). Okoliczność tę przyznał również powód w uzasadnieniu zażalenia.

Sąd Okręgowy wskazuje, że Sąd I instancji niesłusznie więc przyjął, że w chwili wniesienia pozwu spółka nie posiadała już zdolności sądowej. W przedmiotowej sprawie mamy bowiem do czynienia z następczym brakiem zdolności sądowej, który skutkuje umorzeniem postępowania na podstawie art. 355 k.p.c. Zgodnie z jego brzemieniem Sąd umorzy postępowanie, jeżeli powód ze skutkiem prawnym cofnął pozew, strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona ugoda zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne. Wydanie wyroku staje się niedopuszczalne w tych sytuacjach, w których postępowanie nie może się toczyć w dalszym ciągu. Przede wszystkim ma to miejsce w tych wszystkich przypadkach, które (gdyby zaistniały przed wniesieniem pozwu) prowadziłyby do odrzucenia pozwu, czyli m. in. w przypadku następczego braku zdolności sądowej strony.

Odnosząc się zaś do zarzutów podniesionych przez powoda w zażaleniu dotyczących możliwości przywrócenia spółki do rejestru oraz ewentualnego przejęcia zobowiązań pozwanego przez inny podmiot, w ocenie Sądu Okręgowego nie zasługują one na uwzględnienie.

Zauważyć należy, że sposób usuwania braków w zakresie zdolności sądowej, zdolności procesowej albo w składzie właściwych organów jest uzależniony od tego, czy dotyczy on strony powodowej, czy pozwanej, osoby fizycznej czy osoby prawnej bądź innej jednostki organizacyjnej, jak również od tego, czy brak ten występuje od początku postępowania, czy też doszło do jego powstania już w toku procesu. W szczególności, utrata zdolności sądowej przez pozwaną osobę prawną w toku procesu ma miejsce w razie likwidacji tej jednostki (i wykreślenia z właściwego rejestru), co powoduje, że sprawie nie można nadać dalszego biegu. W przypadku osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych ich zdolność procesowa jest immanentnie związana z posiadaniem zdolności sądowej, wobec czego nie występuje usuwanie tego braku (zob. Jakubecki Andrzej (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. art. 1-729, LEX/el. 2019). Ewentualne czynności zmierzające do usunięcia braku zdolności sądowej mają zastosowanie tylko wtedy, gdy oczywiste jest, że możliwe jest uzyskanie przez stronę takiej zdolności. Jeżeli w chwili podejmowania decyzji o umorzeniu postępowania jest dla sądu oczywiste i pewne (co wynika z ustaleń faktycznych), że utrata zdolności sądowej przez stronę jest trwała, nieodwracalna (definitywna) i z pewnością nie będzie następcy prawnego strony, wtedy wcześniejsze zawieszanie postępowania po to tylko, aby niezwłocznie je umorzyć, jest zupełnie zbędne. Zatem następczy brak zdolności prawnej, wbrew twierdzeniom powoda, nie zawsze skutkuje zawieszeniem postępowania z urzędu i podjęciem czynności celem ustalenia czy zobowiązania pozwanego będące przedmiotem postępowania nie są przedmiotem sukcesji.

W niniejszej sprawie, jak wnika z ustaleń Sądu Rejonowego, pozwana spółka została wykreślona z rejestru. Co prawda, powód w zażaleniu podniósł, że prawo brytyjskie przewiduje możliwość przywrócenia spółki do rejestru spółek, jak również że możliwe jest, że zobowiązania pozwanego przejął inny podmiot, będący jego następcą prawnym, jednakże powód nawet nie uprawdopodobnił, że w przypadku pozwanej spółki wszczęta została jakakolwiek procedura, lub że podjęte zostały jakiekolwiek kroki, zmierzające do jej ponownego wpisania do rejestru. Powód nie uprawdopodobnił też, aby istniały jakiekolwiek przesłanki do przyjęcia, że zobowiązania pozwanego przejął inny podmiot.

Ciężar udowodnienia swoich twierdzeń, opierających się na w/w przypuszczeniach spoczywał na powodzie zgodnie z art. 6 k.c.

Mając więc na względzie wszystkie powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. uchylił postanowienie Sądu Rejonowego i umorzył postępowanie.

Elżbieta Kala Wojciech Wołoszyk Artur Fornal